

Keuzewerkgroep op locatie: ‘Grensoverschrijdend onderwijs’ *Haus der Geschichte, Bonn*

26 tot en met 28 april 2006

Inleiding

Van woensdag 26 tot en met vrijdag 28 april vond voor de derde keer de keuzewerkgroep ‘Grensoverschrijdend onderwijs’ voor docenten in opleiding plaats op locatie in Bonn. Dit terugkerende project wordt verzorgd door het Duitsland Instituut Amsterdam met ondersteuning van het Centrum Internationalisering Lerarenopleiding (CILO), onderdeel van het Europees Platform voor het Nederlandse Onderwijs. De keuzewerkgroep vond plaats in samenwerking met het museum *Haus der Geschichte* (HdG) en lerarenopleidingen in Nederland.

Doel van de werkgroep is: verruiming en internationalisering van het perspectief van de docenten in opleiding op onderwijskundig, vakspecifiek, vakoverstijgend en organisatorisch terrein. Hiertoe worden tijdens de werkgroep contacten met Duitse cultuur (instellingen en geschiedenis) en Duitse collega's (docenten / studenten) gearrangeerd en gestimuleerd.

Voor het zesde jaar op rij werd deze werkgroep aangeboden aan docenten in opleiding (DIO) van de Universitaire en HBO-Lerarenopleidingen in Nederland (inclusief de *pilot* in 2001). Net als vorig jaar is in overleg met de opleidingen besloten een driedaags programma samen te stellen voor de tweedegraads DIO's.

Deelnemers en verblijf

Aan de cursus namen 21 deelnemers deel, waaronder Frans Groot, een begeleider van de Hogeschool Rotterdam. De docenten werden opgeleid voor de vakken geschiedenis (acht) en Duits (twaalf). De opleidingen die deelnemers afvaardigden waren: Hogeschool Rotterdam, Fontys Tilburg, Noordelijke Hogeschool Leeuwarden en de Hogeschool Arnhem en Nijmegen, afdeling Nijmegen.

Het museum stelde haar faciliteiten weer kosteloos ter beschikking. Hierbij konden wij wederom rekenen op de medewerking van museumpedagoge Dorothee Dennert en Helena von Wersebe (hoofd bezoekersdienst). Samen met de andere medewerkers (informatiebalie, catering, gidsen) hebben zij het programma in de aanloop naar ons verblijf ondersteund en eveneens tijdens ons verblijf in Bonn. Dit heeft in grote mate bijgedragen aan het succes van het programma.

Er werd ook ditmaal overnacht in het gastvrije *Adam-Stegerwald-Haus* in Königswinter.

Programmaverloop

Woensdag 26 april

Het driedaagse programma startte op woensdagmiddag 29 maart om circa 13.00 uur in het *Haus der Geschichte* (HdG). Na een informele kennismaking in de seminarruimte werd de groep aan de hand van een instructie het museum ingestuurd. Na deze eerste verkenning van het museum volgde een uitvoerige rondleiding (in het Nederlands) door de permanente tentoonstelling *Erlebnis Geschichte*. De professionele gids was Johannes Arens. De groep was anderhalf uur lang zeer geboeid en onder de indruk van de toer door het museum. En dat niet alleen. Ook de kwaliteiten van de rondleider spraken tot de verbeelding. Zo leidde hij niet alleen rond, hij legde tergelijktijd uit waarom hij, uit didactisch oogpunt, bij bepaalde objecten stilstond en waar die keuzes op gebaseerd zijn.

Na afloop beantwoordde Johannes en de museumpedagoge Dorothee Dennert uiteenlopende vragen en werd er gezamenlijk gesproken over de eerste indrukken. Na de huishoudelijke mededelingen vertrok de groep naar het hotel in Königswinter. Om 19.15 uur volgde een driegangendiner in het schuin tegenover het hotel gelegen en gezellige *Altes Brauhaus*.

Donderdag 27 april

De volgende ochtend vertrok de groep om 08:30 uur naar de *Gesamtschule Bonn* (Hindenburgallee 50, 53175 Bonn; www.igs-bonn.de). Na enige problemen met de bestelde taxi's, werd het overgrote deel van de groep ontvangen door de heer Wagner, de schoolleider. Vanwege de projectweek op de school, was de groep vrij om door het gebouw te lopen en aan te kloppen waar zij maar wilden. De

medewerkers van de school waren op de hoogte van onze komst. Deze projectweek zou op zaterdag afgesloten worden met een heus *Projectfest* (zie foto). Na een korte pauze werd de groep ontvangen door de heer Dietl, docent geschiedenis en Duits, voor een mini-college over de *Gesamtschule* en het Duitse schoolsysteem. Dit onderwerp interesseerde de groep. Zo werden er een groot aantal vragen gesteld aan de heer Dietl, over onder meer over de didactiek die je als docent moet

toepassen in een “geïntegreerde” klas.

's Middags stond het thema museumdidactiek centraal. Guus Peek, vakdidacticus geschiedenis en verbonden aan het Interfacultair Instituut voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Studievoordigheden (IVLOS), gaf een inleiding op dit thema. Met de opdracht van de eerste dag als uitgangspunt, waarbij de deelnemers gevraagd werd naar de rode draad in de tentoonstelling, de informatiedragers en het doel van dit museum, ging de heer Peek in op datgene wat de deelnemers hadden geantwoord. Bovendien werd het belang onderstreept van het leren kijken door de ogen van de eigen leerlingen. Naar aanleiding van die eerste opdracht deelde hij de groep op en gaf hij de deelnemers de opdracht een eigen opdracht samen te stellen voor hun leerlingen. Ze moesten daarbij rekening houden met de doelgroep en leerdoel. En aangeven hoe dit leerdoel bereikt kan worden. Het resultaat was een serie van uiterst originele opdrachten met de meest uiteenlopende leerdoelen. Deze leerdoelen liepen uiteen van het ervaren van het leven in het

voormalige Oost Duitsland tot aan het nadenken over de grondrechten van burgers en de Duitse Grondwet.

Na afloop werd er in het hotel genoten van een maaltijd en een welverdiende vrije avond.

Vrijdag 28 april

Na het uitchecken vertok de groep voor de laatste keer naar het museum. Daar wachtte de groep een workshop van Dik Linthout, vertaler en docent Duits aan het Goethe-Instituut Amsterdam. Bovendien verscheen van zijn hand het boek 'Onbekende Buren, Duitsland voor Nederlanders, Nederland voor Duitsers'.

Na een korte inleiding werd de groep opgedeeld om de eigen ideeën over Duitsland op een rijtje te zetten. Daarbij moest men onderscheid maken tussen datgene dat men positief, dan wel negatief vond aan Duitsland en de Duitsers. Zaken als de *Autobahn* en *Wüerst* kon men kwijt in de categorie 'neutraal'.

De stiptheid van de Duitsers, het milieubewuste, de schone straten en de kwaliteit van de produkten werden positief gewaardeerd. Minder waardering kon de groep opbrengen voor zaken als de kuilen op het strand, het zelfbewuste en de lichaamsomvang van sommige Duitsers. De heer Linthout lichtte vervolgens de historische en culturele achtergronden van een aantal denkbeelden en constatering toe, zoals bijvoorbeeld de kuilen op het strand. Hij sloot vervolgens af met enkele karikaturen van zowel Duitsers, als ook Nederlanders.

Na de lunch werden we wederom vergezeld door Johannes Arens, de rondleider. Hij deelde nog enkele anekdotes met de groep en ging in op de overgebleven vragen. Na het uitdelen van, en het invullen door de groep van de evaluatieformulieren, was de groep vrij om nog even Bonn in te gaan, nogmaals de tentoonstelling te bezoeken of hun vrije tijd op een andere manier te besteden.